

Добродій з обчислення.

В Детроїті, Міч. фабрика автомобілів Форда пустила в світ байку, що она ринула ся розділити між своїх робітників 10,000,000 доларів. Десять мільонів, се великі гроші. Та на тім не конче. Фабрика має 22 тисячі 1 500 робітників. Реім тим робітникам скорочує фабрика день праці о одну годину а плата буде віл тепер більша аж так, що кожний буде міг заробити 5 доларів денно. І ще не конче. Фабрика побільшує в себе число робітників о 4 тисячі, себто буде мати всіх 26500 робітників. Тих 4000 нових робітників має фабрика прийняти з початком 1. лютого 1914.

Всі газети проголосили Форда практичним соціалістом. Навіть деякі робітничі газети дали ся зловити на сю байку. Десять тисяч робітників візних сторін їдуть до Детроїту, щоб дістати одно місце з тих 4000, бо 5 дол. денно, то не аби що! Число безробітних в Детроїті одним махом побільшило ся з кількох сот аж до кількох тисяч. Фабрику обаяють робітники так, як побожні паломники відустою першву. Всі втягають руки в сторону брами. Поліція має роботу. В понеділок минулого тижня було коло фабрики стільки робітників, що на одне місце з тих 4000 візних місць припадало майже 20 робітників, себто аж коло 80 тисяч чекає на нові місця праці. Поліція прикликала огнєву сторожу і кількома сипками скупила ту велику громаду. На дворі був сильний мороз, через те багато людей, перемочених до нитки, не могли за пару хвилин рушити ся в місто, бо вбрання застрягло на них. Силою винесли людей.

А ось те байка, а ось те брехня. Хоть мільонер Форд сказав сам: „Ми воліємо вдоволати наших робітників, чим кількох торговців великими виробити мільонами“ — то все ж таки Срехня те, що він сказав. Бо пощо кількох найбагатших його урядників обчислювали плян розділу грошей аж два місяці, коли таку роботу зробив би за пару годин навіть такий урядник, як ось такий славний з обчислювання фіктивних грошів добордій Губіцкій. Розділити 10 мільонів на 27 тисяч не велике діло. А то аж два місяці треба було найбагатшим „букіперам“.

Бо се не розділ, а звичайний капіталістичний підступ, звичайна бізнесова брехня.

Перше всього з тих 10 мільонів будуть заплачені тих 4 тисячі нових робітників з тижневим зарплатом по 20 доларів. І не якісь робітники а перворядні сили, дійсні механіки, котрі все і всюди беруть таку плату або ще п більшу. Отже вже випаде 4 мільони і 160 тисяч. З решти 5 мільонів і 840 тисяч підблизить ся плату решті робітників о 4 долари тижнево. А треба й те знати, що між зайнятими робітниками є й такі, котрі мають 12 доларів тижнево і менше. Всіх жіночих робітників, котрі були доси страшно лихо плачені, віддало ся з фабрики на улицу і всі ті робітники, котрі не мають 22 років життя не дістануть ніякого підвищення. От вже й по добродійстві.

Тепер же розберім те добродійство. обчислення дня праці. Форд вводить в своїй фабриці три шихтову працю. Себто робітники будуть заняті 8 годин в добу, три рази в добу змінюють ся, і зводять ся у фабриці безперервний рух. Се також не велике добродійство. Ось перед кількома днями фабрику мук Туреточ Балард, котрий вже від 1907. року має в себе 8 годинний день праці, сказав на засіданні ф. д. е. промислової комісії, що 8-годинний день праці поналяує ся йому краще, чим переділе 12-годинний. Він від часу заведений 8-годинного дня має більше мук і має лїпшу муку, бо робітник краще працює і мук віл робітника більше вимагати. Отже 8-годинний день праці се ще не добродійство а

просто обчислення.

Тепер зрозуміли а те, чому Форд казав обчисляти той плян аж два місяці і то не таким рахмістрам, як наш Губіцкій, а справжнім математикам.

Тепер пригадаймо ще й те, що Форд минулого літа викинув на улицу всіх тих робітників, котрі приступили були до юнії. Отже ті всі поліпшення, які він заводить, не є ніяким чудом мільонера соціаліста а просто обчисленням виписком. Перше всього, щоб фабрика краще продавала а друге те, щоб відтягнути робітників від організації.

Ми зате скажемо так: Краще було би, коли би робітники були сами виборили у Форда 8-годинний день праці і підблизили плати при помочи організації, бо тогди були би виборили більше, чим тих жебрацьких 10 мільонів, і були би знали, що взяли лиш дрібку з сего що їм належить ся. Бо не 10 мільонів а всі мільони, а ціла фабрика належить ся робітникам. Не 20 доларів в тиждень а повна вартість праці належить ся робітникам. А те, що зробив Форд, се лиш підступ, бляга, фальшива маска і обдурюваня сьїта.

Свобода слова

иньша для панів а иньша для робітника.

„Добра Новина“, півмісячний журнал для робочого народу, що ось виходить у Львові, помістива вступ, себто лиш початок одної невеликої праці тов. Євгена Гуцалю, під заголовком „Звідки взяв ся чоловік“. Се є приступна розвідка про те, як розвивав ся звириний світ аж до приходу людини і як маємо думати про повстання чоловіка. В предмові тої розвідки автор дуже легонько скритикував Мойсееве оповідання про сотворення чоловіка, наводичи вперед в біблії ті місця, де говорять ся, як бог ліпив чоловіка з глини і як бог витягнув Адамови ребро та зробив з нього Еву.

Львівський державний прокуратор не сподобав ся два малі відступи критики і вже по видрукованню та розісланню першого числа „Доброї новини“ сконфіскувала ті не милі їй місця, а самого видавця тов. Погфіра Буника обложива карою коло півтора сотки корон за те, що він друкував таку критику.

Ось тут наведемо ті сконфісковані місця, щоб читачі знали, що то конфіскує ся в Австрії, і як далеко посуває ся ся беззастовість державних слуг, котрих удержує працюючий нарід своїм потом. Ось они:

„Одно лиш забув написати оттой Мойсей і забули про те і ті, котрі перенисували його книги. А саме забули написати, що розказав се Мойсееви? Він же не був при тім, і самий Адам не знав про те, бо коли Бог ліпив його з глини, то він був ще несьвідомий. А Бог не розказував йому сього.“

„Дальше ще і те зле, що Мойсей не почислив собі ребер, чи всі они у нього були, чи ні. Бо ось у нас по обох боках грудий не хибує ані одного ребра; у кожного є 12 пар.“

„Я думаю, що Адам також не умів числити ребер, бо се була наскрізь невчена людина. Школи не було в раю, не мав родичів, щоб вчили його, досвіду не мав, бо відразу був старшим чоловіком, окружений був самими звірами, отже звідки мав він знати що небудь про ребра? А чи Бог навчив його чого, чи ні, — про се Мойсей не вгадує.“

„Вчені знають і те, що Мойсея взагалі не було, що то є видумана особа так само, як видумує ся різні особи, описані в повістях чи байках. Вчені знають те все,

про се вчать ся на університетах, в найвищих школах, а народова оповідають різні байки і казати в ті байки вірити.“

„Дивно, що в державі існує двоїна наука: одна для робочого народу, яка не дає правдивого знання, а друга для панів в університетах, яка дає правдиве знання, але закрите для народу, для широких мас.“

Що-ж тут було конфіскувати? — Подивім ся тепер на те, що держана дозволяє говорити в університетах, в тих найвищих школах, до котрих ходять переважно панські діти — діти заможних людей.

Професор теології, себто пп, який вчить людей на попів і приготував попів до висвячення — професор Альберт Кальтгоф учить і нині так: „В другім столітті нашої рахуви було так багато Христів, вглядно претендентів на Христа, що про них лишив ся лиш сумаричний переказ. Був якийсь Юда з Галилеї, якийсь Тевда, якийсь Єгиптянець без блище означеного назвиска, якийсь Самаритянець, якийсь Бар-Кохба, — чому-ж не мав би бути також і якийсь Ісус, між жидами було се ім'я дуже поширене“ — Так каже Кальтгоф, професор теології в своїй книжці під заголовком: „Entstehung des Christentums“, виданій 1904. р. на 16. сторінці. Отже той пп, що вчить других на попів, просто заперечує особу Ісуса, він в тій книжці доводить, що Ісуса того, в котрого ми віруємо, не було, і ті книжки не конфіскують ся, і ті книжки є у всіх університетських бібліотеках, і прокураторія не заглядає до них.

Другий професор теології Отто Флйдерер в своїм творі „Urchristentum“, виданій в 1900. році на сторінці 408. у довідняє, що всі так звані писання апостолів є фальшовані піанішими церковними переписувачами, а на сторінці 500 і 501. доводить, що всі євангелія не є твором так званих євангелістів, а є написані двіста або триста літ по Христі християнськими агітаторами. І ось Флйдереру книжки є в університетських бібліотеках, і прокуратор навить не думає конфіскувати їх.

Чому се так? — Бо Кальтгоф і Флйдереру книжки не читають ся широкими масами а читають їх лиш попи і другі університетські студенти. Ім вільно все знати. Ім вільно, бо они панські сини. Попів треба правду знати на те, щоб він відтак добре закручував працюючому простому народови голову. Паньским синам треба все знати, бо они мають відтак панувати над народом. Але простому народови не вільно всемо знати, бо простий нарід є на те, щоб робив на панів. А коли би нарід знав все, то панів не було би. От як думає прокуратор, той прокуратор, котрого тогду нарід своєю кервавшею. А тов. Гуцалю навить не писав про те, про що пише і вчить професор Кальтгоф, Флйдерер, Гарнак, Давид Штраус і другі, а лиш дрібку скритикував писання Мойсея, того старого Мойсея, котрий навить не є членом християнського сьїта, а котрий навить не чинить ся сьїтним, бо він не „хрещений“, а прокуратор побачив в тій критиці „обиду релігії“ і „обдурюваня проти держави“.

Ми не, а за тим, щоб прокуратор конфіскував згадані твори в університетських бібліотеках. Ми є ворогами великих конфіскацій. Прокуратор зрештою навить не спробує ся на такий крок, бо пани прогнали би його, коли би він конфіскував ще й ті річі, які призначені для них. Але ми не годні зжити ся з тим, щоб в одній державі міряли людей двома мірами. Що можна одним, того не можна другим.

Але ми знаємо, чому прокуратор конфіскував те, що написано в „Добрій Новині“. Бо „Добру Новину“, той науковий півмісячний журнал для робочого народу, читає простий нарід, читають робітники, читають ті, котрі на своїх плечах держать оттой панський лад, а пани не хотять, щоб ті робітники знали правду, бо тогди не мож-

майже простій ліній, то не подивуємо ся, що, їдучи, подибуємо нових пасажирів.

Одна комета з 19. 3. року посмужить нам як примір. В р. 1889. відкрив Брукнову комету, яка складала ся з самих каваляків. Видно, мучила її лучина ся якась пригода, себто стріча з якимсь пасажиром. І ділено Chandler обчислив, що ся комета перед трома роками, отже в. 1886. р. була дуже близько Юпітера. Юпітерові не сталося нічого більшого, він їхав далі своєю дорогою, але комета розтріскала ся на кавалочки, а до того одержала новий викир і що 7 літ повертала сонячну систему. Точно ж літала она ще в 1896. і 1903. р., себто повертала що 7 літ. Пізнійші обчислення показали, що ся комета ще в році 1767. прийшла з невідомих небесних просторів, стрінула ся з Юпітером, а той змушів її літати в нашій сонячній системі що 51 літ Вона виповнила собі обовязок чотири рази, а відтак той сам Юпітер дав їй новий напрям обігу раз на 27 літ. Вона знов сповнила собі обовязок чотири рази аж Юпітер дав їй в 1886. р. новий напрям що 7 літ. Вона вже зробила доси три обіги а те по дох, себто в 1921. році зближиться знов до Юпітера, який її викине з планетного систему. Ми тут виділи, що Юпітерові не стало ся нічого, як планеті. Протинно комета розтріскала ся. Але хоч Юпітер не розпав ся, то все від тої стрічі в 1886. р. відійшов на Юпітерову червону пляму, яка є більша від нашої Європи. (Самі пляма є в стадії зникнення.) Ся пляма не є нічим иньшим, як лиц величезним провалом, який заповнила горяча магма (лава). Можна собі уявити, що діяло ся на решта поверхні Юпітера в той час, коли повстав сей пролом. Така стріча могла лучитись в часі повстання Авіа.

Що полібіт стрічі лучають ся, свідчать цілі сотні метеорів, які оббігають на ше сонце між Марсом а Юпітером. Доси начислено їх 500. Одним з найбільших між ними є ерос. Сей ерос обертає ся вколо себе що 5 годин і 17 минут. Що се є якийсь недіток, видно з сього, що роє не круг, лиш має багато катів. ще більшу катастрофу виділи астрономи в 1901. р. 21 грудня В громадї звызд, знавній перешком влучили на себе два сонця. Одно вже було вистигло а друге находило ся в плиннім стані. Вистигле, завергле сонце зближало ся що раз більше до сьїтнячого зі скорию

1000 км. на секунду, аж 21. грудня 1901. наступив удар, і оба вони нереміні плакет, котра старіє ся, з'уживає свій волюх при різних хемічних процесах на ній. Через те тратить такий сьвіт, як планета, свій панвир, який хороняє її перед метеорами. Метеори можуть тоді сьміло відобувати на ній величезні провали, бо не перешкаджає їм охоронний плин.

Наш місяць не має вже сього охоронного плаща. — Кожда старіюча ся плакет повинна розкурює ся. Що секунди відрають ся частинки пороку і пропадають у всесвітлі. Сьвіт маліє, біг його навколо своєї осі стає повільним, вренці звісім устає і він обертає ся вколо свого сонця, звернений лиц одною стороною. Наш місяць також не обертає ся, через те ми вдивимо лиш все одну його половину. Він справді раз оберне ся в протягу 28 днів навкруг своєї осі, але сей рух є лиш повільним. Супроти всесвітла він обертає ся, але супроти нас ні. Через те, що рух навколо осі стає, планета починає зближати ся до свого сонця, оббігає його чим раз то скоріше, аж вкінці впала на нього.

Доки планета жива ще, доки його сонце має стільки тепла, що може сильно оп-

рипати його, доки своєї осі. Нещо планета зіржита, тоді вона до свого сонця жита. Такі відна на Меркурові все ті катастрофи рода облетуа починає зближчина вперед всти на приверроні. Витак ве роздроблювати собі осібно відца. Такий случ місяцем коло вколо нього в починає мати роні, яка привде колись те сс наша земля не провалив ся на і він то оприча на до бігуна і дн. І наша зем оборотав ся на бігуна землі н

на би панам і кови завернут пеклом. От чо з сторожом дн ром на те, що він думив кож дістати ся в р поліпайом.

Ох, — як ратор!? — А я котрий робити найогиднійші дн а другий думки. А такі тнувати лиш і Такіж самі оги нах бестій не

Вісті

Галицька со ма, до якої так ладно надій, Переговори в українськими політиками не якого порозумію тепер слід вистелство, ав

раїнських та по мових політик

поважно Ніхто з паньскі політиків не дуревести реформи найкраще з о

дій в ті справ

Всі польськ

ті [з виимком п

ціалістів, яких

мі] вже погодил

ект правитель

незм курії се

оської посілости

ся тільки о У

країні вреду ку

свої доматая

кравого виділу

а 2 Українців,

ків і 3 Україн

двомандатових

кругів в східні

де розходять с

догідне викро

ських мандатів

те не згодили

не уступили і

з тим й рефор

Ойм навить вж

а парламент ма

медію „Україн

кції“ в рівноча

нюваном про

та вірність У

стріпський де

сбурський дана

сідлами Васи

венно проголо

українців в с